

MJEŠOVITE SKUPINE U DV "MORSKA VILA"

Što su mješovite odgojne skupine?

Mješovite skupine su one u kojima je razlika u dobi među djecom dvije ili više godina. Ovakav način rada ima dugu povijest. Pristup u mješovitim skupinama temelji se na istraživanjima koja pokazuju da djeca na taj način nabolje napreduju.

Dječji vrtić, kao dječja kuća, nastoji svojim radom i pristupom biti dio svakodnevnog obiteljskog života. Stoga, kao što je i u svakoj obitelji netko uvijek stariji ili mlađi, tako i u mješovitim skupinama djeca variraju u dobi što im približava stvarne socijalne i obiteljske situacije.

Sve su skupine našeg vrtića dobno mješovite. U skupinama ranog odgoja borave djeca u dobi od 1-3 godina, a u skupinama predškolskog odgoja zajedno žive djeca od 3-6/7 godina.

Zašto dobno mješovite odgojne skupine?

Kako kriterij za grupiranje djece, s obzirom na njihove razvojne i individualne osobitosti, nije nužno njihova kronološka dob, stvaranjem mješovitih skupine nastoji se izbjeći jedno normirano ozračje, a postići **prirodno, u životu uobičajeno okruženje.**

Dijete je tako u socijalnoj situaciji u kojoj ima priliku doživljavati sebe

u različitim odnosima, s ljudima različite i kronološke i razvojne dobi. Djeca različite kronološke dobi izmjenjuju svoja iskustva, mlađi uče od starijih, a stariji, poučavajući svoje mlađe prijatelje, zapravo organiziraju svoje znanje i potvrđuju kompetencije.

I prirodna obiteljska zajednica uključuje ljude različite dobi pa takva skupina svojim članovima pruža priliku za promatranje, oponašanje i stjecanje širokog raspona različitih vještina. Osim obiteljske situacije, grupe koje djeca samostalno i spontano formiraju (u ulici, na selu, raznim vaninstitucionalnim aktivnostima) su heterogene po sastavu. Pozitivni efekti zajedničkog druženja djece različite dobi primjećuju se najviše na socijalnom planu. Mlađa djeca osjećaju se zaštićenima, odnosno rado prihvaćaju skrb svojih starijih prijatelja. Starija djeca vole se brinuti o mlađoj, igrajući pri tome razne zaštitničke uloge i razvijajući osjećaj strpljivosti i odgovornosti. Iz mnogih studija vidljiv je različiti pozitivni efekt boravka djece u mješovitim skupinama, posebno u znanju i savladavanju socijalnih vještina jer uče na prirodan, a ne nametnut i isprogramiran način.

Djeca su uspješnija u „akademske“ vještinama, imaju jače samopouzdanje, bolje razvijene socijalne vještine, te bolji odnos prema vrtiću, a kasnije i školi.

Budući da mješovite skupine potiču razvoj prosocijalnog ponašanja i potiču suradnju među djecom, disciplinski problemi koje uzrokuje kompetitivno okruženje često se smanjuju. U mješovitim skupinama, starija djeca imaju priliku istraživati i usavršavati svoje vještine vodstva, što bi u jednoličnim skupinama bilo znatno teže. Mnoga djeca

koja u skupini vršnjaka nisu dovoljno samopouzdana za ulogu vođe – u mješovitim skupinama se osjećaju sigurnijima.

Rad u takvim skupinama prilagođen je djeci koja su došla s različitim iskustvom i sposobnostima. Rad se organizira u manjim skupinama, a odgojiteljeva je uloga da prati napredak djece, u radu ih potiče na timsko učenje, učenje jednih od drugih, potiče ih na zajednički rad uvažavajući individualnosti svakog od njih. Svatko u skupini ima svoju ulogu. Dijete istovremeno ima priliku učiti, podučavati, slušati, praktično raditi...

Manje se pažnje posvećuje onome što se uči a puno više pažnje načinu učenja.

Uloga svakog djeteta u skupini jednako je vrijedna. Razvoj djeteta ne procjenjuje se u usporedbi s drugima već se svako dijete prati i procjenjuje kao individua. Naime, uspoređivanje s drugima, odnosno kompetitivnost, za djecu predškolske dobi nepoželjno je jer u toj dobi djeca još nisu zrela nositi se s time, te to može dugoročno dovesti do pada samopouzdanja i gubitka motivacije za napredovanjem. Suprotno tome, praćenje djetetovog individualnog napretka i isticanje sve boljih vlastitih rezultata, povećava mu samopouzdanje i potiče na dodatno istraživanje i učenje.

U dobno mješovitim skupinama vodi se računa o tome da je udio djece različite dobi takav da ne dovodi do nazadovanja starije djece, odnosno da “profitiraju” i mlađa i starija djeca. Mlađa djeca lakše i brže prihvaćaju i sudjeluju, primjerice, u samoposluživanju, lakše se odlučuju za odlazak u druge odgojne skupine i za korištenje prostora

cijelog vrtića te lakše prihvaćaju novog odgajatelja. Starija djeca lakše dolaze do izražaja, iznose svoje stavove i ideje, brižni su prema mlađima, pomažu im i pokazivanjem onoga što oni mogu učvršćuju svoje samopouzdanje.

INTELEKTUALNA DOBROBIT

Komunikacijske vještine – već dvogodišnjaci i trogodišnjaci prilagođavaju svoju komunikaciju ovisno o tome obraćaju li se starijima ili mlađima od sebe. Paze na duljinu rečenica, ton glasa i način izražavanja. Stoga, u mješovitim skupinama na taj način stalno vježbaju svoje komunikacijske vještine.

Prilikom podučavanja jedni drugih, stariji utvrđuju svoje znanje, razvijaju socijalne kompetencije i imaju osjećaj uspjeha – to dovodi do samopouzdanja koje je najbolja motivacija za daljnje učenje i napredovanje.

Starija djeca u mješovitim skupinama su ta koja najčešće iniciraju igru i smišljaju strategije te načine uključivanja mlađih.

S druge strane, mlađi su konstantno izloženi kompleksnijim načinima rješavanja problema koje koriste stariji, te često pokušavaju i sami primijeniti slične strategije.

Vigotsky je još davno ustanovio da postoje dvije zone razvoja (dvozonska teorija). Jedna, koju djeca dostižu sama, tzv. zona aktualnog razvoja, a druga, tzv. zona idućeg ili približnog razvoja, koja se određuje rješavanjem problemskih situacija i razine mogućeg razvoja pod vođenjem odraslih ili u suradnji sa sposobnijim vršnjacima. Teorija

govori da uz svoje mogućnosti dijete uz poticaj može postići znatno više, može razviti više psihičke funkcije na apstraktnoj razini od one u kojoj trenutno razmišlja. U mješovitoj skupini starija djeca mogu biti poticaj mlađima za dostizanje zone idućeg ili približnog razvoja.

Zajedničke aktivnosti među djecom različite dobi pridonose razvoju jer djeca iste dobi uglavnom djeluju u istoj „zoni“ optimalnog razvoja, dok različitih dobnih skupina imaju veći raspon „zona“ mogućeg djelovanja što omogućavaju brže napredovanje.

SOCIJALNA DOBROBIT

Prosocijalno ponašanje smatra se indeksom (mjerom) socijalnog razvoja odnosno socijalne kompetencije. Riječ je o onom ponašanju koje uključuje pružanje pomoći, dijeljenje, sposobnost čekanja na red i slično te je ključno za podizanje socijalne svijesti kod djece.

U dobno mješovitim skupinama više je socijalnih kontakata među djecom, više pozitivnih izražavanja emocija i mašte, a manje kompetitivnosti i agresivnosti. Prema istraživanjima, u mješovitim skupinama puno je manje sukoba, koji – i kada se pojave – uspješnije se i brže rješavaju. Razlog tome jest što u mješovitim skupinama mlađa djeca nisu percipirana kao prijetnja i djeca se nalaze u situaciji da prilagode svoja očekivanja i imaju više razumijevanja. Sposobnosti mlađe djece percipirana su kao manje prijeteca. Također, djeca više međusobno surađuju, pomažu si, dijele i razmjenjuju stvari, starija djeca pomažu mlađoj djeci i uče ih, pri čemu uče preuzimati odgovornost za svoje postupke, drugim riječima postaju zreliji i odgovorniji.

Često se događa da starija djeca koja imaju teškoće s regulacijom vlastitog ponašanja znatno napreduju kada potiču mlađu djecu na isto. Drugim riječima, kada objašnjavaju pravila i podsjećaju mlađu djecu da ih treba slijediti, tada i sami slijede pravila ponašanja.

Igra mlađe djece postaje sofisticiranija i zrelija nego što bi to bila u vršnjačkoj skupini, dok starija djeca poboljšavaju svoje socijalne vještine organizirajući igru za manje zrele (obično mlađe) suigrače.

Druženje djece različite dobi pozitivno utječe na razvoj govora. Djeca različite dobi općenito su uspješnija u rješavanju problemskih zadataka surađujući u njihovom rješavanju. Prednosti mješovitih skupina mnogobrojne su, kako za stariju tako i za mlađu djecu.

Istraživanja pokazuju da su djeca različite dobi, također, svjesna i razlika i karakteristika vezanih uz dob. Prema tome, i starija i mlađa djeca prilagođavaju svoja očekivanja ovisno o tome koje je dobi suigrač – što doprinosi razvoju socijalne svijesti i kompetencija.

Sukladno tome interakcije koje te pružanje pomoći i poduke mlađoj djeci češća su u mješovitim skupinama nego u vršnjački jednakim skupinama.

Može se zaključiti da dobno mješovite skupine pozitivno utječu na razvoj sve djece (na spoznajni, socijalni i emocionalni razvoj kao i na igru djeteta) jer uključuju prosocijalna ponašanja koja doprinose cjelokupnom razvoju.

pripremila: Gorana Žuvela, prof. pedagogije